

SUOMI

**Isofin suomen kielen
neuvonnan kartoitus 2022**

**Kartläggning av Isofs
språkrådgivning i finska 2022**

Isofin suomen kielen neuvonnan kartoitus 2022

Ketkä kysymyksiä esittävät, mitä he kysyvät ja onko tilanne muuttunut edellisestä kartoituksesta

Kartläggning av Isofs språkrådgivning i finska 2022

Vilka kontakter Isofs språkrådgivning i finska, vilken typ av frågor inkommer till rådgivningen och har det skett någon förändring jämfört med föregående kartläggning

Författare: Tarja Larsson

© Institutet för språk och folkminnen, 2024

Avdelningen för nationella minoriteter och svenskt teckenspråk
Institutet för språk och folkminnen
Box 20057
104 60 Stockholm
www.isof.se

ISBN: 978-91-86959-97-5

Permanentlänk: <https://urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva-2668>

Omslagsfoto: Mostphotos

Sättning: Taberg Media Group, Taberg 2024

Grafisk form: Tone Gellerstedt, Isof

Tarja Larsson

Isofin suomen kielen neuvonnan kartoitus 2022

Ketkä kysymyksiä esittävät, mitä he kysyvät ja onko tilanne muuttunut edellisestä kartoituksesta

Kartläggning av Isofs språkrådgivning i finska 2022

Vilka kontakter Isofs språkrådgivning i finska, vilken typ av frågor inkommer till rådgivningen och har det skett någon förändring jämfört med föregående kartläggning

Julkaisija: Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitos, 2024

Yhteenveto

Tutkimuksessa haluttiin kartoittaa Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen (Isof) suomen kielen neuvontaan vuonna 2022 tulleita kysymyksiä ja saada vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten paljon yhteydenottoja Isofin suomen kielen neuvontaan tulee vuodessa ja millä kielillä?
2. Ketkä ottavat yhteyttä Isofin suomen kielen neuvontaan?
3. Miten paljon ja minkä tyyppisiä kysymyksiä neuvontaan tulee?
4. Onko tilanne muuttunut jotenkin edelliseen kartoitukseen verrattuna?

Kartoituksen perusteella voidaan todeta, että Isofin suomen kielen neuvonnasta kysytään eniten ruotsinkielisten termien ja muiden sanojen suomenkielisiä käännösvastineita. Muita kysyjä askarruttavia asioita ovat esimerkiksi suomenkielisten sanojen ruotsinkieliset vastineet sekä oikeinkirjoitusseikat ja kielioppiasiat.

Toimittajat ovat nykyään neuvonnan suurin kysyjäryhmä. Lisäksi kysymyksiä tulee runsaasti myös kääntäjiltä ja tulkeilta sekä suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvien kuntien ja alueiden työntekijöiltä. Tekemällä kartoituksia silloin tällöin voidaan seurata mahdollisia muutoksia neuvontaan yhteydessä olevien henkilöiden tarpeissa ja auttaa tunnistamaan alueita, joihin Isofin toiminnassa erityisesti kannattaisi keskittyä.

Tarja Larsson
suomen kielen huoltaja, Isof

Sammanfattning

Syftet med kartläggningen var att undersöka de frågor som 2022 inkom till språkrådgivningen i finska hos Institutet för språk och folkminnen (Isof) och få svar på följande frågor:

1. Hur många kontakter Isofs språkrådgivning i finska årligen via e-post respektive telefon och på vilket språk?
2. Vilka kontakter Isofs språkrådgivning i finska?
3. Hur många och vilken typ av frågor är det som inkommer till språkrådgivningen i finska?
4. Har det skett någon förändring jämfört med föregående kartläggning?

Kartläggningen visar att Isofs språkrådgivning i finska får flest frågor om finska ekvivalenter till svenska termer och andra ord. Andra frågor som intresserar frågeställarna är till exempel svenska motsvarigheter till finska ord samt frågor om rättstavning och grammatik.

Journalister är numera den största frågeställargruppen för rådgivningen i finska. Därtill kommer ett stort antal frågor från översättare och tolkar samt från anställda i kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområdet för finska. Genom att med jämna mellanrum genomföra kartläggningar kan man följa eventuella förändringar i behoven hos dem som är i kontakt med rådgivningen samt få hjälp med att identifiera områden som Isofs språkvård i finska ska fokusera på i sin verksamhet.

Tarja Larsson
språkvårdare i finska, Isof

Sisältö

---

1. Johdanto.....	5
2. Kartoituksen tavoitteet	6
3. Aiempi tutkimus lyhyesti.....	7
4. Tutkimusmenetelmä.....	8
4.1 Yhteydenottojen määrä ja kieli.....	8
4.2 Yleistä tietoa kysymyksistä/kysyjistä	8
4.3 Kysyjän rooli.....	8
4.4 Kysymykset aihepiireittäin	8
5. Aineisto	9
6. Tulokset.....	10
6.1 Yhteydenottojen määrä ja kieli.....	10
6.2 Yleistä tietoa kysyjistä.....	10
6.3 Kysyjän rooli.....	11
6.4 Yleistä tietoa kysymyksistä.....	13
6.5 Kysymykset aihepiireittäin	14
7. Päätelmiä	17
Lähteitä.....	19

1 Johdanto

Ruotsin kielilain mukaan Ruotsin julkisella sektorilla eli valtiolla, kunnilla, alueilla ja viranomaisilla on erityinen vastuu suojella ja edistää kansallisia vähemmistökieliä (Språklag 2009). Hallituksen asetuksen mukaisesti Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen (Isot) yhtenä tehtävänä on kerätä, säilyttää, tieteellisesti käsitellä sekä levittää tietoa ja materiaalia suomen kielestä, joka on yksi Ruotsin viidestä kansallisesta vähemmistökielestä (Kulttuuriministeriö 2007; Johansson Lind 2015). Isofin kansallisten vähemmistöjen ja ruotsalaisen viittomakielen osastoon kuuluvan suomen kielen huollon neuvonta on tärkeä osa tätä työtä. Neuvontakysymysten kartoittaminen aika ajoin antaa olennaista tietoa kielenhuollon kohderyhmien tarpeista.

Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen ja sen edeltäjän Ruotsinsuomalaisen kielilautakunnan suomen kielen neuvontaan tulleet kysymyksiä on kartoitettu aikaisemmin kolme kertaa. Ensimmäinen kartoitus tehtiin vuosina 1984–1985 Pohjoismaiden kielisihteeristön aloitteesta. Ruotsinsuomalainen kielilautakunta osallistui kartoitukseen yhdessä muiden pohjoismaisten kielilautakuntien kanssa. Toisen kartoituksen teki Ruotsinsuomalaisen kielilautakunnan silloinen johtaja Paula Ehrnebo vuonna 2002, ja kolmannen kartoituksen tekivät Kielineuvoston suomen kielen huoltaja Tarja Larsson ja entinen suomen

kielen huoltaja Henna Leskelä vuonna 2019. Ensimmäisen kartoituksen tulokset esitellään julkaisussa *Språk i Norden* vuodelta 1986 (Grünbaum 1986). Toisen kartoituksen tulokset on julkaistu muun muassa Paula Ehrnebon väitöskirjassa vuodelta 2007 *Heter vägverket Tielaitos eller Tievirasto på finska?* (Ehrnebo 2007) sekä Ehrnebon kirjoittamassa Ruotsinsuomalaisen kielilautakunnan historiikissa (Ehrnebo 2008). Kolmannen kartoituksen tulokset on julkaistu vuonna 2019 ilmestyneessä raportissa (Larsson & Leskelä 2019), jossa esitellään lyhyesti myös kahden ensimmäisen kartoituksen tulokset.

Tämä kartoitus on tehty saman mallin mukaan kuin vuonna 2019 julkaistu edellinen kartoitus. Edellisessä kartoituksessa tarkasteltiin kolme vuotta, joista viimeinen oli 2017. Tällä kertaa tarkastelussa on vuosi 2022. Tavoitteena oli selvittää, ovatko suomen kielen neuvontaan tulleet kysymykset muuttuneet jotenkin kuluneen viiden vuoden aikana. Tarkastelun kohteena olivat edellisen kartoituksen tavoin tälläkin kertaa kysymysten ja kysyjien määrä, kysyjien sukupuoli sekä tarkemmat tiedot kysyjien roolista ja kysymysten aihepiiristä. Kysyjien roolilla tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, missä ammatissa kysyjät toimivat tai ovatko he esimerkiksi opiskelijoita, yksityishenkilöitä tai eläkeläisiä. Tutkimusmenetelmä esitellään yksityiskohdaisemmin luvussa 4.

2

Kartoituksen tavoitteet

STämän kartoituksen tavoitteena on ollut selvittää Isofin suomen kielen neuvontaan vuonna 2022 tulleita kysymyksiä ja verrata niitä edellisen kartoituksen tuloksiin. Jotta edellisen ja nykyisen kartoituksen tulokset olisivat verrattavissa toisiinsa, tässä seurantakartoituksessa on käytetty samoja parametrejä kuin edellisessä kartoituksessa. Tarkastelun kohteena oli tällä kertaa vuosi 2022 eli viisi vuotta edellisessä kartoituksessa tarkastellun viimeisen vuoden jälkeen. Aineistona on käytetty Isofin sähköpostiohjelman vastattujen kysymysten kansioon (*Besvarade frågor finska*) tallennettuja kysymyksiä.

Kartoituksessa on pyritty vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten paljon yhteydenottoja Isofin suomen kielen neuvontaan tulee ja millä kielillä?
2. Ketkä ottavat yhteyttä Isofin suomen kielen neuvontaan?
3. Miten paljon ja minkä tyyppisiä kysymyksiä neuvontaan tulee?
4. Onko tilanne muuttunut jotenkin edelliseen kartoitukseen verrattuna?

3 Aiempi tutkimus lyhyesti

Pohjoismaiden kielisihteeristön aloitteesta vuosina 1984–1985 tehdyssä tutkimuksessa todettiin, että kysyjien yleisimmät ammatit olivat kääntäjä (27 %), sihteeri tai konttoristi (15 %), johtaja tai virkamies (14 %) sekä toimittaja tai tiedottaja (14 %). Suurimman osan työnantaja oli julkishallinto (35 %) tai media ja kustantamot (13 %). 13 prosenttia kysyjistä toimi freelancer-pohjalta. Jopa 86 prosenttia kysymyksistä käsitteli termien ja sanojen käännösvastineita ja valtaosa kysyjistä (79 %) oli naisia (Grünbaum 1986).

Paula Ehrnebo tarkasteli vuonna 2002 tekemässään tutkimuksessa Ruotsinsuomalaiseen kielilautakuntaan vuosina 1980, 1984, 1988, 1992, 1996 ja 2000 tulleita kysymyksiä. Kysymysten määrä vaihteli kyseisinä vuosina hieman runsaasta 1 500:sta yli 2 000:een. Käännösvastineiden osuus tutkituista kysymyksistä oli kaikkina vuosina ylivoimaisesti suurin. Se vaihteli 80,3 prosentista (vuonna 1996) 91,7 prosenttiin (vuonna 1984). Eniten haluttiin tietää ruotsinkielisten termien ja sanojen suomenkielisiä vastineita. Tällaisten kysymysten osuus vaihteli tutkituina vuosina 54,6 prosentista (vuonna 1996) 72,4 prosenttiin (vuonna 1984) (Ehrnebo 2007, 2008).

Vuonna 2019 julkaistussa kartoituksessa tutkimuksen kohteena olivat vuodet 2007, 2010 ja 2017. Silloin tarkasteltiin kysymysten aihepiirin lisäksi myös kysyjien roolia, toisin kuin Ehrnebon tutkimuksessa vuonna 2002. Suurin osa kysyjistä oli edelleen naisia; heidän osuutensa vaihteli tutkituina vuosina 75 prosentista (vuonna 2010) 82 prosenttiin (vuonna 2007). Vuoden 2019 kartoituksessa katsottiin myös, miten kysymykset on saatu, siis joko sähköpostitse tai puhelimitse. Tutkimuksessa todettiin, että sähköpostitse tulleiden kysymysten osuus oli vuonna 2007 vain 7 prosenttia kaikista

kysymyksistä mutta vuonna 2017 jo 76 prosenttia. Vilkkaimmat kysymyskuukaudet vaihtelivat eri vuosina, mutta heinäkuu oli kaikkina vuosina erittäin hiljainen kuukausi, jolloin kysymyksiä saatiin kunakin vuonna vain muutama (3–5 kappaletta).

Kysyjien roolia tarkasteltaessa todettiin, että kääntäjät ja tulkit olivat kaikkina tutkimusvuosina suurin kysyjäkategoriassa. Heidän osuutensa vaihteli 26 prosentista (vuonna 2007) 37 prosenttiin (vuonna 2010). Kaikkien vuosien keskiarvo oli 29 prosenttia. Muita suuria kysyjäryhmiä olivat toimittajat ja varsinkin vuonna 2017 suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvien kuntien ja maakäräjien työntekijät. Toimittajien osuus vaihteli 10 prosentista (vuonna 2007) 17 prosenttiin (vuonna 2017), eli osuus kasvoi koko kartoitusjakson ajan. Samoin myös hallintoaluetyöntekijöiden osuus kasvoi. Vuonna 2007 kysyjien joukossa ei ollut yhtään hallintoaluekuntien tai -maakäräjien edustajaa, mutta vuonna 2010 heidän osuutensa oli 5 prosenttia ja vuonna 2017 peräti 19 prosenttia.

Käännösvastineet ruotsista suomeen olivat kysymysten aihepiireistä yleisin kategoriassa vuoden 2019 kartoituksessa, samoin kuin aiemmin tehdyissä kartoituksissa. Osuus vaihteli tutkituina vuosina 53 prosentista (vuonna 2007) 63 prosenttiin (vuonna 2017). Käännösvastineet suomesta ruotsiin olivat melko yleisiä kysymysten aiheita vuonna 2007 (19 prosenttia), mutta niiden osuus väheni vähitellen 3 prosenttiin (vuonna 2017). Sen sijaan oikeinkirjoitus- ja kielioppikysymysten osuus kasvoi 3 prosentista (vuonna 2007) 10 prosenttiin (vuosina 2010 ja 2017). Myös kielipolitiikkaa ja lainsäädäntöä koskevien kysymysten osuus kasvoi tutkimusjakson aikana. Vuonna 2007 sellaisia kysymyksiä ei tullut lainkaan, kun niiden osuus vuonna 2017 oli 8 prosenttia.

4

Tutkimusmenetelmä

Tässä kartoituksessa käytettiin samaa tutkimusmenetelmää kuin vuonna 2019 julkaisussa kartoituksessa, jossa Isofin suomen kielen neuvontaan tulleita kysymyksiä tutkittiin edellisen kerran. Näin tulokset ovat keskenään täysin vertailukelpoiset. Ainoa lisäys edelliseen kartoitukseen verrattuna on se, että tällä kerralla tuloksissa ilmoitetaan kysymysten määrän lisäksi myös yhteydenottojen määrä. Tätä ei pystytty viime kartoituksessa tekemään, koska kaikkia yhteydenottoja ja kysymyksiä ei ollut silloin tallennettu Isofin sähköpostiohjelmaan. Nykyään kuitenkin ohjelmaan tallennetaan kaikki yhteydenotot ja kysymykset, myös puhelimitse tulleet. Tarkoituksena oli selvittää kysyjien roolia, ts. onko kysyjä esimerkiksi kääntäjä tai tulkki, toimittaja, suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvan kunnan tai alueen työntekijä tai opettaja tai opiskelija. Kysyjien roolia käsittelevien kategorioiden 5) ja 6) osalta mainittakoon, että edellisessä kartoituksessa käytettiin alueen sijaan nimitystä maakäräjät, joka oli silloin edelleen käytössä. Nykyään nimitys on alue. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, kuinka paljon kysymyksiä neuvontaan tulee ja minkä tyyppisiin aihepiireihin kysymykset jakautuvat, eli onko kysymyksessä esimerkiksi käännösvastine, nimi, oikeinkirjoitus- tai kielioppiasia tai vaikkapa kielipolitiikkaa koskeva kysymys. Samalla haluttiin nähdä, oliko tilanne muuttunut jotenkin edelliseen kartoitukseen verrattuna.

4.1 Yhteydenottojen määrä ja kieli

Yhteydenottojen määrän lisäksi katsottiin, myös millä kielellä yhteydenotot tehtiin.

4.2 Yleistä tietoa kysymyksistä/kysyjistä

- I. kysymysten määrä kuukausittain
- II. kysyjien määrä kuukausittain
- III. kysyjän sukupuoli

4.3 Kysyjän rooli

- 1) kääntäjä tai tulkki
- 2) toimittaja
- 3) opettaja
- 4) oppilas tai opiskelija
- 5) suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvan kunnan tai alueen työntekijä
- 6) muun kunnan, alueen, valtion, kirkon tai viranomaisen työntekijä
- 7) muu työntekijä tai ammatinharjoittaja
- 8) yksityishenkilö
- 9) ei tietoa

4.4 Kysymykset aihepiireittäin

- a) käännös ruotsi–suomi
- b) käännös suomi–ruotsi
- c) nimet
- d) oikeinkirjoitus tai kielioppi
- e) tyyli
- f) merkitys tai etymologia
- g) kielipolitiikka tai lainsäädäntö
- h) suomen kieli ja suomalaisuus
- i) tmuu

5 Aineisto

Tutkimuksen aineistona on käytetty Isofin suomen kielen neuvontaan vuonna 2022 tulleita neuvontakysymyksiä ja niiden vastauksia. Materiaali on poimittu Isofin sähköpostiohjelman vastattujen kysymysten kansioista (*Besvarade frågor finska*). Kansioon on tallennettu sähköpostitse tulleiden kysymysten lisäksi myös puhelimitse ja Isofin Facebook-tilin kautta tai esimerkiksi postikortilla tulleet kysymykset. Kysymyksiä saatiin vuonna 2022 yhteensä 451. 393 kysymystä eli selvä enemmistö saatiin sähköpostitse ja loput 58 puhelimitse. Koska Facebookin kautta ja postikortilla tulleiden kysymysten määrä on niin pieni, niitä ei ole jaoteltu omiksi kategorioikseen vaan ne on laskettu mukaan sähköpostitse tulleisiin kysymyksiin.

Kartoituksen tulokset esitellään tarkemmin luvussa 6, mutta jo tässä on tarpeen mainita joitakin periaatteita, joiden perusteella laskelmat on tehty. Yhteydenottojen määrä on kysymysten määrää selvästi pienempi, koska monet Isofin suomen kie-

len neuvontaan yhteydessä olevat henkilöt kysyvät kerralla useampia kysymyksiä. Kysyjien määrä kuukausittain on laskettu siten, että jokainen yksittäinen kysyjä on otettu laskuihin mukaan vain kerran kuussa. Vuosittaista sukupuolijakaumaa laskettaessa kuitenkin jokainen kysyjä on laskettu mukaan vain kerran vuodessa.

Kysyjien roolijakaumaa laskettaessa rooli on joko käynyt ilmi sähköpostiviestistä tai puhelusta tai Isofin suomen kielen huoltajat ovat tienneet henkilön ammatin, esimerkiksi, että henkilö on kääntäjä tai toimittaja. Muussa tapauksessa rooliksi on merkitty *ei tietoa*. Jokainen kysyjä voi edustaa tuloksia laskettaessa vain yhtä ryhmää. Kysymysten aihepiirijaottelussa kuitenkin sama kysymys voi kuulua yhteen tai useampaan kategoriaan. Esimerkiksi termin käänнос voi olla samalla nimi. Esimerkkejä tällaisista kysymyksistä on luvussa 6.5.

6

Tulokset

Neuventakartoituksen tulokset esitellään seuraavissa alaluvuissa taulukoiden ja kaa-
vioiden avulla. Alaluvussa 6.1 esitellään
yhteydenottojen määrä ja kieli. Alaluvussa 6.2 on
yleistä tietoa kysyjistä ja alaluvussa 6.3 tarkempaa
tietoa kysyjien roolista. Alaluvussa 6.4 on yleistä
tietoa kysymyksistä, esimerkiksi siitä, miten ne on
saatu ja miten ne jakautuvat vuoden 2022 eri kuu-
kausille. Alaluvussa 6.5 on tarkempaa tietoa kysy-
myksistä ja niiden aihepiireistä. Lisäksi annetaan
muutamia esimerkkejä. Tuloksia esiteltäessä niitä
verrataan samalla myös vuonna 2019 julkaistun
edellisen kartoituksen tuloksiin.

6.1 Yhteydenottojen määrä ja kieli

Isofin suomen kielen neuvontaan tuli vuonna 2022
yhteensä 163 yhteydenottoa (ks. taulukko 1). Yh-
teydenotoista 130 kappaletta eli 80 prosenttia tuli
suomeksi ja 33 kappaletta eli 20 prosenttia ruot-
siksi. Termien ja sanojen käännöksiä koskevat yh-
teydenotot olivat lähes yksinomaan suomeksi, kun
taas ruotsiksi tulleet yhteydenotot käsittelivät esi-
merkiksi Isofin ruotsalais-suomalaisten sanastojen
tilauksia, kieliseminaaria tai kurssitilauksia. Lisäk-
si ruotsiksi saatiin kysymyksiä oppilailta ja opiskeli-
joilta, jotka halusivat tietää lisää suomesta kansalli-
sena vähemmistökielenä.

TAULUKKO 1. YHTEYDENOTTOJA 2022

suomeksi	130
ruotsiksi	33
yhteensä	163

*Isofin suomen kielen neuvontaan tulleiden yhteydenotto-
jen määrä ja kieli vuonna 2022.*

6.2 Yleistä tietoa kysyjistä

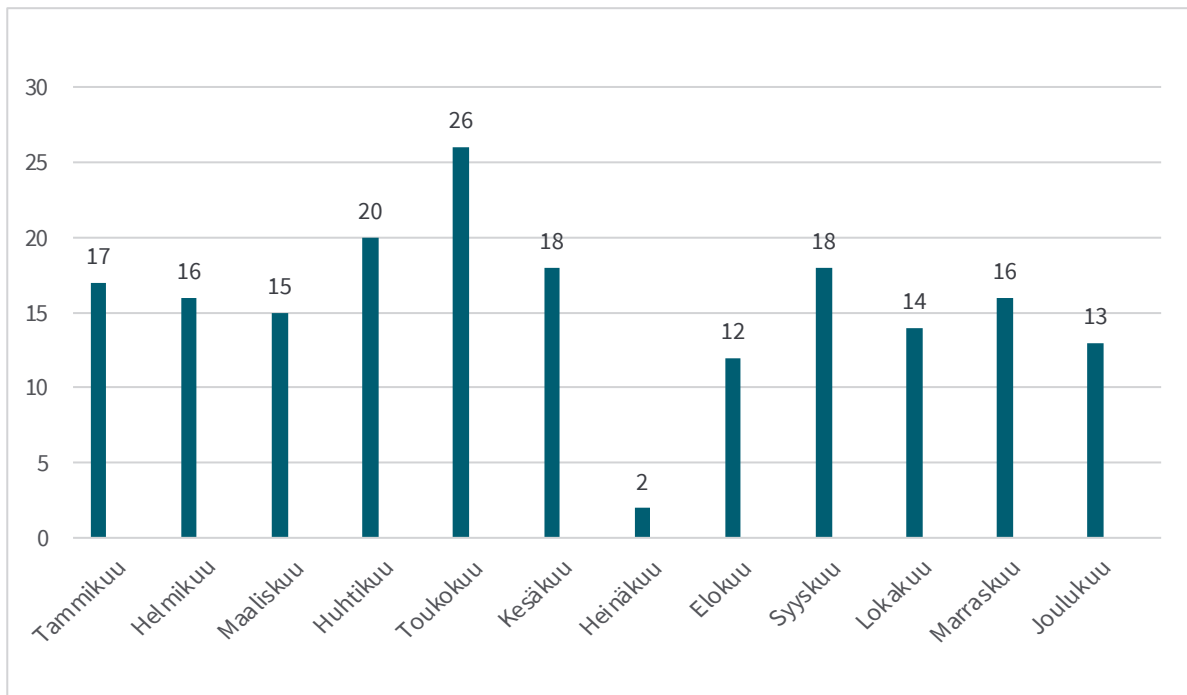
Kysyjien kokonaismääräksi, kun jokainen kysyjä
on laskettu mukaan vain kerran vuodessa, saatiin
vuonna 2022 yhteensä 118 kysyjää (ks. taulukko 2).
Heistä 90 kappaletta eli 76 prosenttia oli naisia ja 28
kappaletta eli 24 prosenttia miehiä. Prosenttiosuus
vastaa hyvin edellisen kartoituksen tuloksia, jol-
loin naisten osuus kysyjien kokonaismäärästä vaih-
teli tarkasteltuina vuosina (2007, 2010 ja 2017) 75
prosentista 82 prosenttiin. Edellisessä kartoitukses-
sa todettiin, että naisten suurempi osuus johtune-
e ainakin osittain siitä, että naisia työskentelee mie-
hiä enemmän sellaisissa tehtävissä, joissa ylipäänsä
tulee asiaa kielineuvontaan, esimerkiksi kääntäjinä
(Englund Dimitrova 2015). Myös toinen suuri ky-
syjäryhmä (ks. alaluku 6.3) eli hallintoaluekuntien
koordinaattorit ovat etupäässä naisia.

TAULUKKO 2. KYSYJIÄ 2022

naisia	90
miehiä	28
yhteensä	118

*Kysyjien kokonaismäärä ja sukupuolijakauma vuonna
2022.*

Kaaviossa 1 esitellään kysyjien määrä kuukausittain
vuonna 2022. Kysyjien kokonaismäärä on tällöin
suurempi kuin taulukossa 2, jossa jokainen kysy-
jä on laskettu mukaan vain kerran vuodessa. Kaa-
viossa 1 jokainen kysyjä on laskettu mukaan kerran
kuukaudessa. Samat kysyjät on siten saatettu laskea
mukaan useamman kuukauden kohdalle, jos he
ovat esittäneet kysymyksiä vuoden eri kuukausina.
Laskettaessa kukin kysyjä mukaan kerran kuukau-
dessa kysyjien kokonaismääräksi saadaan 187.

Kaavio 1. Kysyjien määrä kuukausittain vuonna 2022.

Kuten kaaviosta näkyy, kysyjien määrä jakautuu melko tasaisesti vuoden eri kuukausille. Poikkeuksena on heinäkuu, jolloin kysyjä oli vain kaksi, sekä toukokuu, jolloin kysyjä oli eniten eli 26 kappaletta. Tavallinen kesälomakuukausi heinäkuu oli hiljaisin myös kaikkina edellisen kartoituksen tarkastelussa mukana olleina vuosina. Muuten kysyjien määrä jakautui melko tasaisesti myös edellisessä kartoituksessa. Kysyjien suuri määrä toukokuussa johtunee siitä, että Isofin suomen kielen seminaari järjestettiin toukokuun alussa ja neuvontaan tuli siinä kuussa useita seminaariin liittyviä yhteydenottoja.

Seuraavassa alaluvussa tarkastellaan lähemmin kysyjien roolia ja verrataan tuloksia edellisessä kartoituksessa saatuihin tuloksiin.

6.3 Kysyjän rooli

Kysyjät on jaoteltu kartoituksessa yhdeksään eri ryhmään, samoihin kuin viime kartoituksessa.

- 1) kääntäjä tai tulkki
- 2) toimittaja
- 3) opettaja
- 4) oppilas tai opiskelija
- 5) suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvan kunnan tai alueen työntekijä

- 6) muun kunnan, alueen, valtion, kirkon tai viranomaisen työntekijä
- 7) muu työntekijä tai ammatinharjoittaja
- 8) yksityishenkilö
- 9) ei tietoa

Taulukossa 3 esitellään kysyjien jakautuminen eri kysyjäryhmiin. Tässä laskennassa jokainen yksittäinen kysyjä on laskettu mukaan kerran kuussa, joten kysyjien kokonaismäärä on suurempi kuin yksittäisten kysyjien kokonaismäärä koko vuonna (ks. aluku 6.1). Jotkut samat kysyjät ovat nimittäin ottaneet yhteyttä eri kuukausina vuoden aikana. Joissakin tapauksissa kysyjän roolia ei ole pystytty selvittämään. Vaikeuksia on tuottanut myös se, ettei aina voida varmasti tietää, ottaako kysyjä yhteyttä ammattiroolissaan vai yksityishenkilönä, koska kysyjille ei ole nimenomaisesti esitetty tätä kysymystä.

Taulukosta käy ilmi, että suurin kysyjäryhmä vuonna 2022 oli toimittajat (48 kpl), seuraavaksi suurin ryhmä oli kääntäjät tai tulkit (46 kpl) ja kolmanneksi suurin ryhmä suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvan kunnan tai alueen työntekijät (42 kpl). Tulos on varsin mielenkiintoinen, koska kaikissa aikaisemmissa kartoituksissa kääntäjät ja tulkit ovat olleet Isofin (sekä aiemmin Ruotsin-suomalaisen kielilautakunnan) suomen kielen neu-

vonnan suurin kysyjäryhmä. Tällä kertaa kuitenkin toimittajat ovat menneet neuvontaa aiemmin dominoineen ryhmän edelle, ja myös hallintoaluekuntien ja -alueiden työntekijät alkavat lähennellä kääntäjien ja tulkkien määrää. Tosin jo vuonna 2019 julkaistussa kartoituksessa todettiin, että näiden ryhmien osuus oli kasvanut tasaisesti silloin kartoitettujen vuosien aikana.

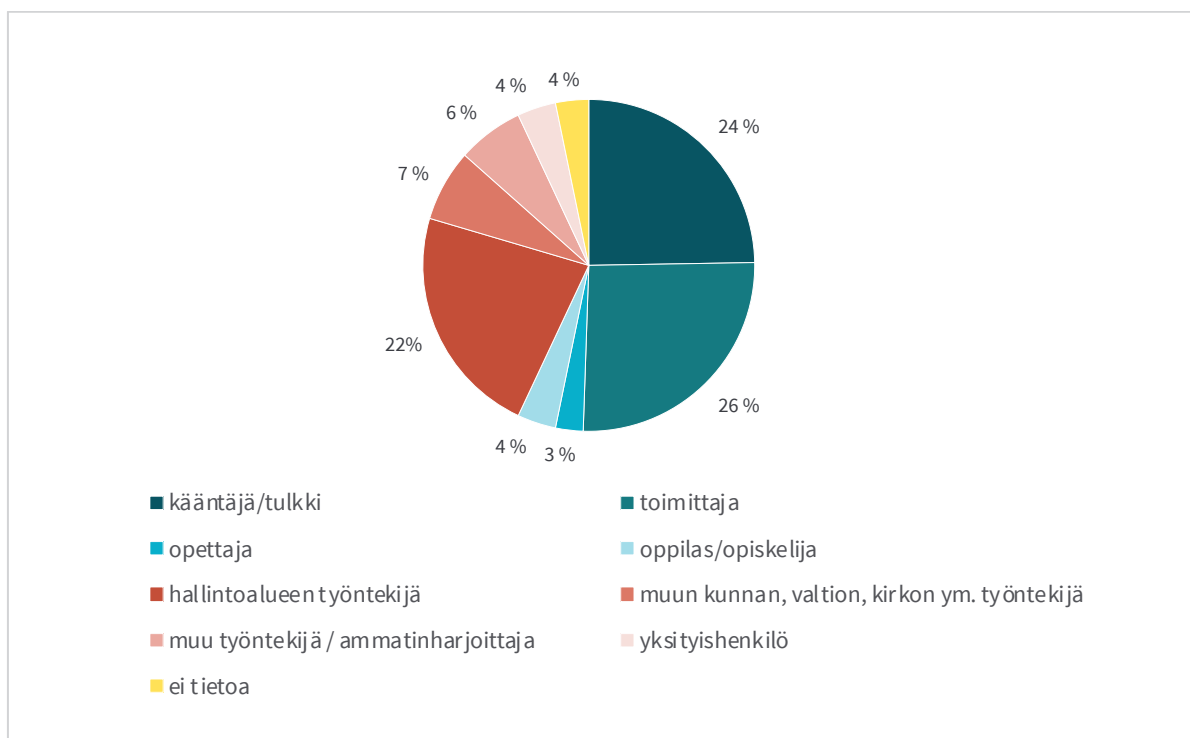
Kaaviossa 2 näkyy kysyjäryhmien prosentuaalinen jakautuminen vuonna 2022. Edellisessä kartoituksessa tutkittuina vuosina 2007, 2010 ja 2017 kääntäjien ja tulkkien osuus oli keskimäärin 29 prosenttia, toimittajien osuus oli 14 prosenttia ja hallintoaluekuntien ja -maakäräjien työntekijöiden osuus 10 prosenttia. Vuonna 2017 kuitenkin vastaavat prosenttiluvut olivat 24 prosenttia, 17 prosenttia ja 19 prosenttia. Jo silloin voitiin todeta, että sekä toimittajien että hallintoaluetyöntekijöiden osuus oli kasvussa. Ja nyt siis toimittajat ovat ohittaneet kääntäjien ja tulkkien ryhmän ja myös hallintoaluekuntien ja -alueiden työntekijät lähenevät sitä. Kysymyksiä tulee melko paljon myös muiden

kuntien, alueiden, valtion, kirkon tai viranomaisien työntekijöiltä sekä muilta ammatinharjoittajilta (yhteensä 13 prosenttia), kun taas opettajien ja oppilaiden osuus on edelleen melko pieni (3 ja 4 prosenttia). Samanlainen suuntaus oli nähtävissä myös edellisessä kartoituksessa.

TAULUKKO 3. KYSYJIEN ROOLIT VUONNA 2022

1) kääntäjä tai tulkki	46
2) toimittaja	48
3) opettaja	5
4) oppilas tai opiskelija	7
5) suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvan kunnan tai alueen työntekijä	42
6) muun kunnan, alueen, valtion, kirkon tai viranomaisen työntekijä	13
7) muu työntekijä tai ammatinharjoittaja	12
8) yksityishenkilö	7
9) ei tietoa	6

Kysyjien roolit vuonna 2022. Yksittäiset kysyjät laskettu mukaan kerran kuussa.

Kaavio 2. Kysyjien roolit vuonna 2022.

Kysyjien roolin osalta kaikkein kiinnostavin tulos vuonna 2019 julkaistuun kartoitukseen verrattuna on se, että kääntäjät ja tulkit eivät enää ole Isofin suomen kielen neuvonnan suurin kysyjäryhmä, vaan sen edelle ovat siirtyneet toimittajat, ja että myös suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvien kuntien ja alueiden työntekijät lähenevät määrällisesti kääntäjien ja tulkkien kategorialla.

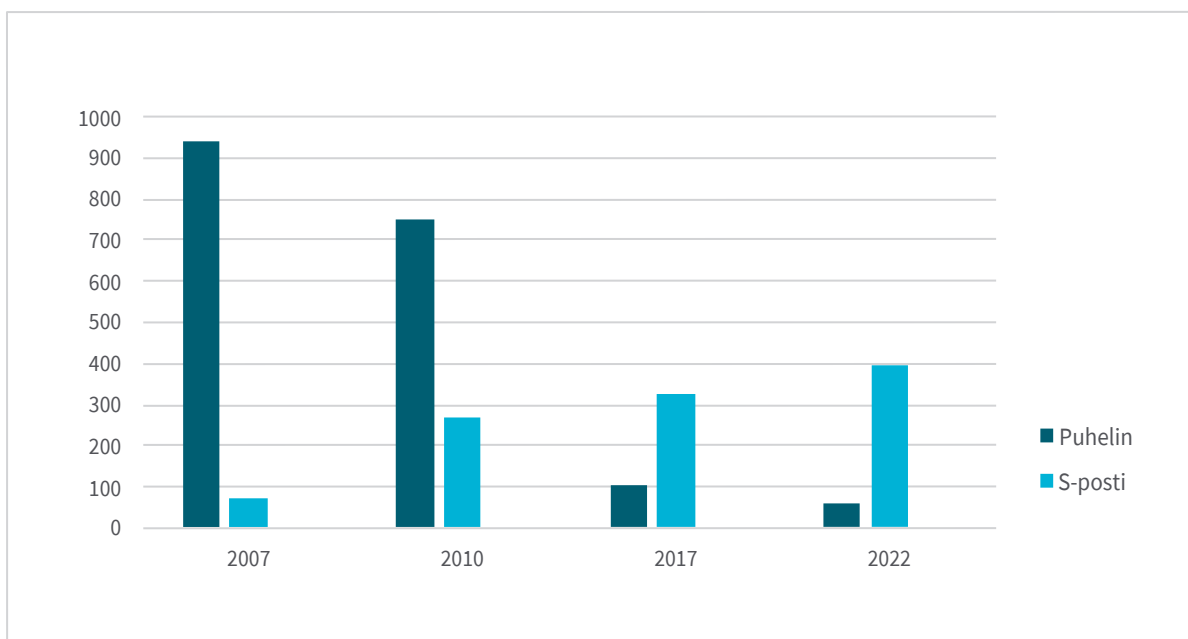
Seuraavassa luvussa siirrymme käsittelemään kysymysten aihepiirejä ja vertaamme myös niitä tuloksia edellisen kartoituksen tuloksiin.

6.4 Yleistä tietoa kysymyksistä

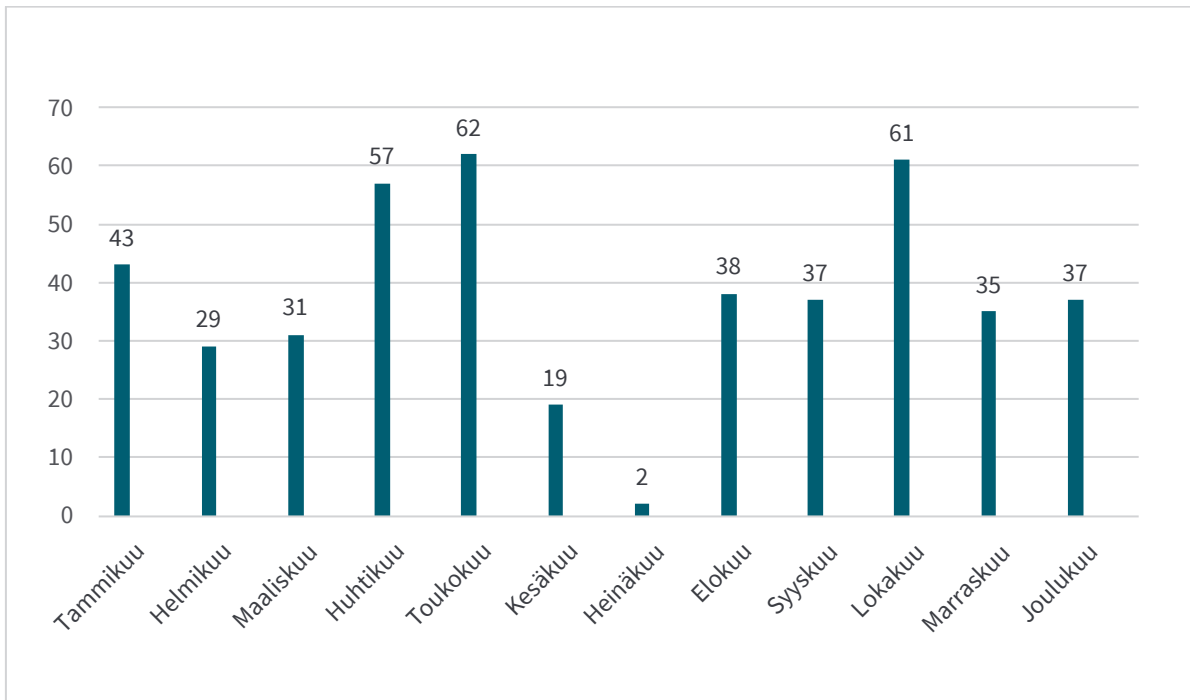
Kuten luvussa 5 mainittiin, Isofin suomen kielen neuvontaan tulleiden kysymysten määrä on yhteydenottojen määrää huomattavasti suurempi, koska monet kysyjät esittävät samassa puhelussa tai sähköpostiviestissä useita kysymyksiä. Yhteydenottojen määrä vuonna 2022 oli 163, mutta kysymyksiä saatiin peräti 451. Jokainen kysyjä esittää siten kes-

kimäärin hieman vajaat kolme kysymystä. Käytännössä kuitenkin tilanne on hieman erilainen, koska useimmat kysyjät esittävät yhden tai pari kysymystä, kun taas jotkut yksittäiset kysyjät esittävät kerralla useita kysymyksiä. Kysymysten kokonaismäärä on pysynyt melko tasaisena viime kartoituksen viimeiseen kartoitusvuoteen verrattuna, jolloin kysymyksiä saatiin 429. Sen jälkeen määrä on vaihdellut 412:sta (vuonna 2020) 561:een (vuonna 2019). Vuonna 2022 kysymyksiä saatiin yhteensä 451.

Kuten edellisessä kartoituksessa todettiin, sähköpostitse esitettyjen kysymysten osuus on kasvanut merkittävästi puhelimitse esitettyjen kysymysten kustannuksella. Vuonna 2007 kysymyksistä vain 7 prosenttia tuli sähköpostitse, kun osuus vuonna 2017 oli jo 76 prosenttia. Sama trendi on jatkunut myös edellisen kartoituksen jälkeen. Vuonna 2022 peräti 87 prosenttia kysymyksistä (393 kappaletta) saatiin sähköpostitse ja loput 13 prosenttia (58 kappaletta) puhelimitse, kuten alla olevasta kaaviosta 3 näkyy. Kaaviossa ovat mukana vertailun vuoksi sekä edelliseen kartoitukseen sisällyneet vuodet 2007, 2010 ja 2017 että tämän seurantakartoituksen vuosi 2022.

Kaavio 3. Kysymysten määrä vuosina 2007, 2010, 2017 ja 2022, puhelimitse ja sähköpostitse tulleet kysymykset.

Kaavio 4. Kysymysten määrä kuukausittain vuonna 2022.

Kaaviossa 4 näkyy kysymysten jakautuminen vuoden 2022 eri kuukausille. Kysymysten määrän jakautuminen noudattaa selvästi kysyjien määrän jakautumista (ks. kaavio 1). Heinäkuu on myös kysymysten osalta kaikkein hiljaisin kuukausi. Kysyjien ja kysymysten määrää vertailtaessa voidaan selvästi todeta, että samat kysyjät kysyvät kerralla useita kysymyksiä, kuten edellä todettiin. Samantapainen trendi nähtiin jo vuonna 2019 julkaistussa edellisessä kartoituksessa.

Alaluvussa 6.5 tarkastelemme lähemmin kysymysten jakautumista eri aihepiireihin ja annamme myös muutamia esimerkkejä.

6.5 Kysymykset aihepiireittäin

Edellisen kartoituksen tavoin myös tässä kartoituksessa kysymykset jaettiin seuraaviin yhdeksään eri kategoriaan:

- käännös ruotsi–suomi
- käännös suomi–ruotsi
- nimet
- oikeinkirjoitus tai kielioppi
- tyyli

- merkitys tai etymologia
- kielipolitiikka tai lainsäädäntö
- suomen kieli ja suomalaisuus
- muu

Kuten luvussa 5 mainittiin, yksi kysymys voi sisältyä samalla kertaa useampaan eri kategoriaan. Tavallisia tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi viranomaisten nimien käännökset. Esimerkkejä on tarvittaessa yleiskielistetty ja ruotsiksi tulleista kysymyksistä on suomenos hakasulkeissa.

- Mikä on Naturvårdsverketin nimi suomeksi? Kirjoitetaanko nimi isolla vai pienellä alkukirjaimella?*
- Kyselisimme radiolla, mikä on suosituksen Myndigheten för ungdoms- och civilsamballsfrågor -viranomaiselle.*

Esimerkin 1 kysymys on laskettu kategorioihin a) käännös ruotsi–suomi, c) nimet ja d) oikeinkirjoitus tai kielioppi. Esimerkin 2 kysymys puolestaan on laskettu sekä kategoriaan a) käännös ruotsi–suomi sekä kategoriaan c) nimet. Isofin suomen kielen neuvontaan tuleekin melko paljon kysymyksiä juuri viranomaisten nimien kääntämisestä. Kategoriaan i) muu on laskettu sellaiset kysymykset, jotka

käsittelevät esimerkiksi sanastotilauksia, Isofin suomen kielen seminaaria ja suomen kielen huoltajien järjestämiä kursseja, sekä muut kysymykset, joita ei ole pystytty jaottelemaan mihinkään muuhun kategoriaan. Esimerkki 3 edustaa kategorian i) muu kysymystä.

- (3) *Vi skulle vilja beställa 6 st. omsorgsordlistor till våra äldreboenden. [Haluaisimme tilata 6 kpl hoivasanastoja vanhustentaloihimme.]*

Isofin suomen kielen neuvontaan saatiin vuonna 2022 kaikkiaan 451 kysymystä. Kun kysymykset oli jaettu eri aihepiireihin, kokonaismääräksi saatiin kuitenkin 522 kysymystä, koska melko suuri osa kysymyksistä laskettiin useampaan eri kategoriaan, esimerkiksi a) käänнос ruotsi–suomi ja c) nimet. Kysymysten jakautuminen eri aihepiireihin käy ilmi kaaviosta 5. Yhteensä 522 kysymyksestä ehdottomasti suurin osa eli 310 kysymystä tai 60 prosenttia kuului kategoriaan a) käänнос ruotsi–suomi. Tämä noudattaa hyvin edellisen kartoituksen tulosta, jolloin tarkasteltujen kolmen vuoden keskiarvo tällaisten kysymysten osalta oli 58 prosenttia. Toiseen suuntaan eli kategoriaan b) käänнос suomi–ruotsi kuuluvia kysymyksiä oli vuonna 2022 kuitenkin melko vähän, vain 27 kappaletta eli 5 prosenttia kysymysten kokonaismäärästä. Tämän kategorian väheneminen nähtiin selvästi jo edellisessä kartoituksessa. Vuosien 2007, 2010 ja 2017 keskiarvo oli 10 prosenttia, mutta kun ruotsinkielisiä käänносvastineita koskeneiden kysymysten osuus vuonna 2007 oli peräti 19 prosenttia, vastaava luku vuonna 2017 oli vain 3 prosenttia.

Sama trendi on jatkunut jo pidempään. Se on nähtävissä, kun tuloksia verrataan vuonna 2002 tehtyyn tutkimukseen. Vuonna 2002 tehdyssä tutkimuksessa termikysymyksiä ruotsista suomeen tuli tutkittuina vuosina keskimäärin 63 prosenttia ja toiseen suuntaan eli suomesta ruotsiin keskimäärin 23 prosenttia (Ehrnebo 2007). Vuosina 1984–1985 tehdyn tutkimuksen osalta näitä tietoja ei ole saatavilla, koska käänносkysymyksistä laskettiin siinä tutkimuksessa vain kokonaismäärä, ei käänносuuntaa (Grünbaum 1986). Voidaan siis todeta, että samalla kun kategorian a) käänнос ruotsi–suomi kysymysten osuus on pysynyt melko samanlaisena 1980-luvulta lähtien, kategoriaan b) käänнос suomi–ruotsi kuuluvien kysymysten osuus on laskenut ja tilalle on tullut muuntyyppisiä kysymyksiä.

Seuraavassa on muutamia esimerkkejä käänносvastineita käsittelevistä kysymyksistä. Esimerkit 4, 5 ja 6 edustavat kategoriaa a) käänнос ruotsi–suomi ja esimerkki 7 edustaa kategoriaa b) käänнос suomi–ruotsi.

- (4) *Mitkä ovat suomenkieliset vastineet sanoille uppföljning ja tillsyn?*
- (5) *Mikä mahtaa olla suomeksi ”visselblåsare”?*
- (6) *Hei, Isofin suomenkielinen vastauspalvelu! Miten funktionsbrevlåda käännetään suomeksi?*
- (7) *Miten kääntäisitte sanan ”huoneentaulu” ruotsiksi?*

Muiden kuin käänносkysymysten osalta seuraavaksi suurimmat kategoriat olivat: c) nimet (7 %), d) oikeinkirjoitus ja kielioppi (5 %) ja f) merkitys tai etymologia (5 %). Seuraavassa on esimerkki 8 kategoriaan f) kuuluvasta kysymyksestä.

- (8) *Mikä on riimu-sanan alkuperä suomeksi ja mitä sana ”tarkoittaa”?*

Oikeinkirjoitusta ja kielioppia käsittelevien kysymysten määrä on laskenut edelliseen kartoitukseen verrattuna. Edellisten kartoitusvuosien keskiarvo oli tällaisten kysymysten osalta 8 prosenttia, ja vuosina 2010 ja 2017 oikeinkirjoitus- ja kielioppikysymysten osuus oli molempina vuosina 10 prosenttia. Vuonna 2022 tällaisten kysymysten osuus kaikista kysymyksistä oli 5 prosenttia. Seuraava esimerkki 9 koskee oikeinkirjoitusta ja on siis laskettu kategoriaan d) oikeinkirjoitus ja kielioppi.

- (9) *Mihin paikkaan tulee yhdyserkki seuraavassa: kesä ja talviolympialaiset?*

Tyyliä koskevia kysymyksiä ei saatu vuonna 2022 lainkaan ja kielipolitiikkaa ja lainsäädäntöä koskevia kysymyksiäkin saatiin vain 2 eli 0,3 prosenttia kaikista kysymyksistä. Suomen kieltä ja suomalaisuutta koskevien kysymysten osuus puolestaan oli 2 prosenttia vuonna 2022 tulleiden kysymysten kokonaismäärästä. Esimerkki 10 koskee kielipolitiikkaa ja lainsäädäntöä ja edustaa siten kategoriaa g). Tämä kysymys saatiin ruotsiksi, samoin kuin yleensäkin suurin osa kategorian g) kysymyksistä, suomennos hakasulkeissa. Esimerkki 11 edustaa kategoriaa h) suomen kieli ja suomalaisuus. Myös se kysymys saatiin ruotsiksi.

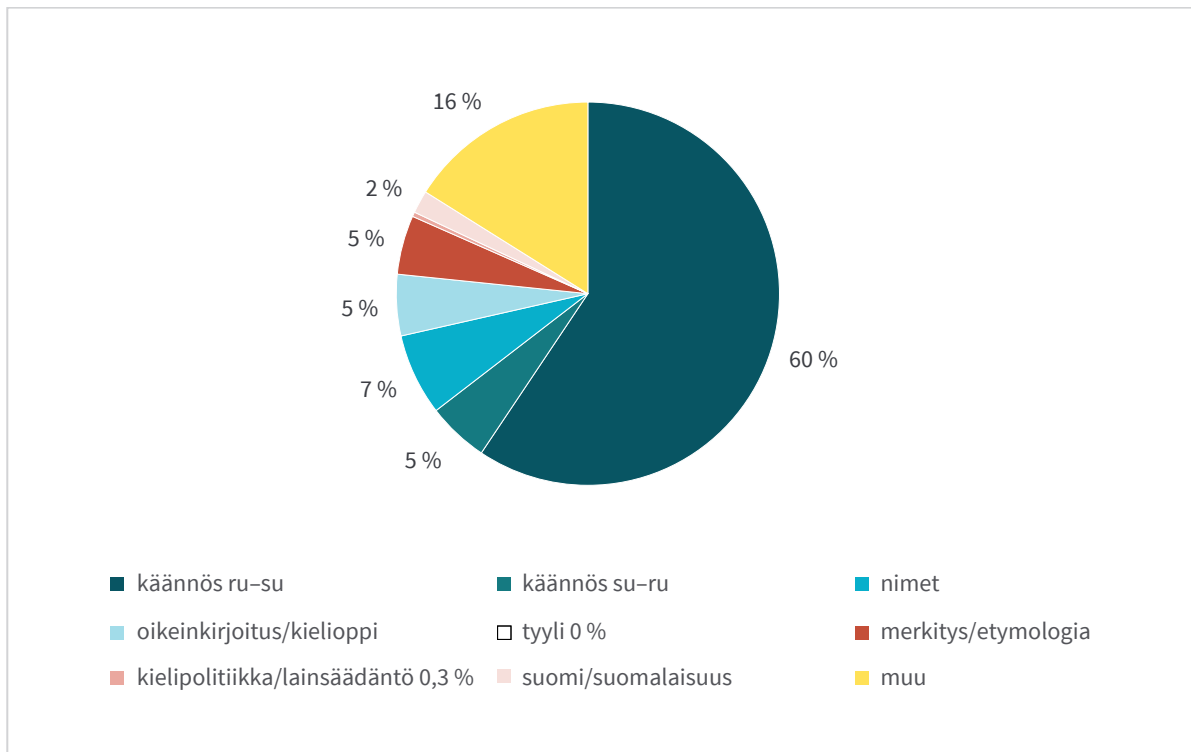
(10) *Vad innebär det att vara ett minoritetsspråk? Lagligt/praktiskt? [Mitä merkitsee, että kieli on vähemmistökieli? Lainsäädännöllisesti/käytännössä?]*

(11) *Skulle du kunna förklara för mig om finskans kännetecken? [Voitko selittää minulle suomen tunnusmerkeistä?]*

Kategoria i) muu oli vuonna 2022 huomattavasti suurempi (16 %) kuin edellisessä kartoituksessa tarkasteltujen vuosien keskiarvo (9 %). Tosin tähän kategoriaan jaoteltuja kysymyksiä saatiin melko paljon myös vuonna 2007 (15 %). Tähän ryhmään laskettiin sellaiset kysymykset, jotka käsittelevät esimerkiksi sanastotilauksia, Isofin suomen kielen seminaaria ja suomen kielenhuoltajien järjestämiä kursseja (ks. esimerkki 3 edellä).

Kysymysten jakautumisesta eri aihepiireihin voidaan todeta, että ehdottomasti suurin osa kysymyksistä käsittelee ruotsinkielisten termien ja muiden sanojen suomenkielisiä käännösvastineita,

aivan samoin kuin aikaisemmissa kartoituksissa. Suomenkielisten termien ja sanojen ruotsinkielisten käännösvastineiden kysyminen puolestaan on vähentynyt huomattavasti. Edellisessä kartoituksessa sellaisten kysymysten osuus oli vuonna 2007 edelleenkin 19 prosenttia kysymysten kokonaismäärästä, mutta vuonna 2010 osuus oli vähentynyt 12 prosenttiin ja vuonna 2017 osuus oli vain 3 prosenttia. Vuotta 2022 koskeva kartoitus osoittaa, että sama trendi on jatkunut. Vuonna 2022 ruotsinkielisten käännösvastineiden osuus kaikista kysymyksistä oli 5 prosenttia. Nimiä, oikeinkirjoitusta ja kielioppia sekä sanojen merkitystä ja etymologiaa koskevat kysymykset ovat suunnilleen yhtä yleisiä (7 tai 5 prosenttia), kun taas sanojen tyyliä koskevia kysymyksiä ei tullut vuonna 2022 lainkaan. Suomen kieli ja suomalaisuus muodostivat kaikista kysymyksistä 2 prosenttia, kun taas kielipolitiikkaa ja lainsäädäntöä koskevia kysymyksiä tuli hyvin vähän (0,3 prosenttia).

Kaavio 5. Kysymysten aihepiirit vuonna 2022.

7

Päätelmiä

Kuten tämän raportin johdanto-osassa todettiin, Isofin suomen kielen neuvontaan tulleita kysymyksiä on kartoitettu aikaisemmin kolmessa eri kartoituksessa. Viimeisin tätä edeltävä kartoitus julkaistiin vuonna 2019 ja se koski vuosia 2007, 2010 ja 2017. Tämä seurantakartoitus koskee vuotta 2022 eli viisi vuotta edellisen kartoituksen jälkeen. Tämän kartoituksen tuloksista voidaan todeta, että kysymysten kokonaismäärä on pysynyt lähes ennallaan edellisen kartoituksen viimeiseen tutkittuun vuoteen verrattuna. Vuonna 2017 kysymyksiä saatiin yhteensä 429 ja vuonna 2022 niitä tuli 451. Määrä on pysynyt suunnilleen samana myös kartoitusten välisinä vuosina (ks. alaluku 6.4). Jo edellisessä kartoituksessa havaittiin, että sähköpostitse tulleiden kysymysten osuus on kasvanut tasaisesti puhelimitse tulleiden kysymysten kustannuksella. Kun sähköpostitse tulleiden kysymysten osuus vielä vuonna 2007 oli vain 7 prosenttia, oli se vuonna 2017 jo 76 prosenttia. Sama kehitys on jatkunut myös edellisen kartoituksen jälkeen: vuonna 2022 sähköpostitse tulleiden kysymysten osuus oli peräti 87 prosenttia.

Huomattavin muutos edelliseen kartoitukseen verrattuna on havaittavissa kysyjien roolissa. Kun kääntäjät ja tulkit ovat kaikissa aikaisemmissa kartoituksissa olleet Isofin suomen kielen neuvonnan suurin kysyjäryhmä, vuonna 2022 toimittajat menivät heidän edelleen. Vuoden 2022 kaikista kysyjistä 26 prosenttia oli toimittajia ja 24 prosenttia kääntäjiä ja tulkkeja. Edellisessä kartoituksessa kääntäjien ja tulkkien osuus oli tarkasteltujen kolmen vuoden keskiarvona laskettuna 29 prosenttia ja toimittajien 14 prosenttia. Kolmas suuri ja edelliseen kartoitukseen verrattuna kasvanut kysyjäryhmä vuonna 2022 olivat suomen kielen hal-

lintoalueeseen kuuluvien kuntien ja alueiden työntekijät, joiden osuus vuonna 2022 oli 22 prosenttia. Edellisessä kartoituksessa heidän osuutensa oli keskimäärin 10 prosenttia. Opettajien sekä oppilaiden ja opiskelijoiden osuus oli edellisen kartoituksen tavoin melko pieni (3 ja 4 prosenttia).

Mietittäväksi jää, mistä muutos kysyjärakenteessa johtuu. Onko tarve kielineuvonnasta lisääntynyt ruotsinsuomalaisessa mediassa ja hallintoaluekunnissa vai onko näiden ammattiryhmien koko kasvanut verrattuna kääntäjien ja tulkkien ammattiryhmään? Vai onko kyseessä yksinkertaisesti se, että Isofin suomen kielen huoltajat ovat onnistuneet tiedottamaan toiminnastaan tehokkaasti juuri näille kohderyhmille? Kielenhuoltajathan tekevät aktiivista yhteistyötä esimerkiksi ruotsinsuomalaisen median kanssa. Entä mistä johtuu kääntäjien ja tulkkien osuuden pieneneminen? Voisiko yhtenä syynä olla automaattisten käännösohjelmien lisääntynyt käyttö? Toisaalta voidaan myös ajatella, että ruotsinkielisten tekstien ja uutisten kääntäminen on olennainen osa sekä ruotsinsuomalaisten toimittajien että hallintoaluekuntien työntekijöiden työnkuvaa. Heidän tilannettaan voidaan verrata Suomessa toimiviin suomenruotsalaisen median toimittajiin, jotka usein kääntävät työssään suomenkielisiä uutisia ruotsiksi (Gustafsson 2017). Edellä esitettyihin kysymyksiin on kuitenkin tämän kartoituksen perusteella mahdotonta vastata, vaan se edellyttäisi aivan toisenlaista tutkimusta.

Kysymysten aihepiirejä tarkasteltaessa voidaan todeta, että ehdoton valtaosa kysymyksistä käsittelee edelleenkin ruotsinkielisten sanojen ja termien suomenkielisiä vastineita. Tällaisten kysymysten osuus vuoden 2022 aineistossa oli 60 prosenttia, kun se edellisessä kartoituksessa oli keskimäärin 58

prosenttia. Päinvastaiseen suuntaan eli suomesta ruotsiin kysytyjen käännösvastineiden osuus on kuitenkin laskenut. Vuonna 2022 tällaisten kysymysten osuus oli 5 prosenttia, kun se edellisessä kartoituksessa oli keskimäärin 10 prosenttia. Voidaan miettiä, miksi käännösvastineita suomesta ruotsiin ei enää kysytä yhtä paljon kuin aiemmin. Tulos saattaa osaltaan olla kytköksissä edellä mainittuun kysyjien roolia koskevaan muutokseen. Ruotsinsuomalaiset toimittajat ja hallintoaluekuntien työntekijät, joiden osuus on kasvanut, tarvitsevat ymmärrettävästikin juuri ruotsinkielisten termien suomenkielisiä vastineita, koska heidän tehtävänä on välittää tietoa Ruotsin yhteiskuntaan liittyvistä asioista ruotsinsuomalaiselle vähemmistölle. Kääntäjillä ja tulkeilla, joiden osuus on vähentynyt, puolestaan lähtö- ja kohdekieli voi tilanteesta riippuen olla joko ruotsi tai suomi.

Oikeinkirjoitus- ja kielioppiasioita koskevien kysymysten osuus on laskenut hieman edellisestä kartoituksesta, kun taas nimiä sekä sanojen merkitystä ja etymologiaa koskevien kysymysten osuus on kasvanut hieman. Myös kategoria muu oli vuonna 2022 isompi kuin edellisessä kartoituksessa tarkasteltuina vuosina keskimäärin. Siihen kategoriaan laskettiin muun muassa Isofin suomen kielen seminaaria, kursseja ja sanastotilauksia koskevat kysymykset. Tämänäkötyyppisten kysymysten osuus kysymysten kokonaismäärästä on mitä ilmeisemmin kasvanut tai sitten tämänäkötyyppisiä kysymyksiä ei ollut tallennettu edellisessä kartoituksessa tarkasteltujen vuosien osalta.

Isofin suomen kielen neuvontaan tulevia kysymyksiä on tärkeää kartoittaa säännöllisesti, koska siten saadaan olennaista tietoa suomen kielen huollon kohderyhmien tarpeista. Tekemällä neuvontakartoituksia voidaan seurata toiminnan kehitystä ja auttaa tunnistamaan kohderyhmiä ja alueita, joihin suomen kielen huollossa erityisesti kannattaa keskittyä. Yksityiskohtaisempi kysymysten aiheita koskeva kartoitus voisi esimerkiksi auttaa identifioimaan sellaisia aihealueita, joissa olisi tarvetta uusille ruotsalais-suomalaisille sanastoille.

Tämän kartoituksen tuloksista voidaan päätellä, että Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen suomen kielen neuvontaa tarvitsevat Ruotsissa ja siihen ottavat yhteyttä ennen kaikkea ruotsinsuomalaisen median toimittajat, kääntäjät ja tulkit sekä suomen kielen hallintoalueeseen kuuluvien mutta myös muiden kuntien ja alueiden työntekijät. Muita kohderyhmiä, kuten opettajia ja oppilaita, neuvonta ei tavoita yhtä hyvin. Kysymysten määrä on pysynyt viime vuosina melko vakaalla tasolla eli noin 500 kysymyksessä vuosittain. Suomen kielen neuvonnalle on tämän perusteella edelleenkin tarvetta. Koska valtaosa kysymyksistä käsittelee ruotsinkielisten sanojen ja termien suomenkielisiä käännösvastineita, suomen kielen huollon toimintaan olennaisesti kuuluva ruotsalais-suomalaisten sanastojen laatiminen lienee jatkossakin tehtävä, johon kielenhuollossa tulisi panostaa.

Lähteitä

- Ehrnebo, Paula 2007. *Heter Vägverket Tielaitos eller Tievirasto på finska? Doktorsavhandling i finska*. Tukholma: Tukholman yliopisto.
- Ehrnebo, Paula 2008. *Neuvojasta neuvostoon. Ruotsinsuomalainen kielilautakunta 1975–2006. Historiikki*. Tukholma: Kielineuvosto.
- Englund Dimitrova, Birgitta 2015. *Auktoriserad translator – kompetens och prov. Kartläggning och kunskapsunderlag*. Tukholma: Kamarikollegio.
- Frågestatistik 2022 finska. Tukholma: Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitos, Isolf.
- Grünbaum, Catharina 1986. Språknämndernas telefonrådgivning. *Språk i Norden*. Arlöv: Pohjoismaiden kielisihteeristö.
- Gustafsson, Anna Maria 2017. Den finlandssvenska journalistens språkliga vardag. Teoksessa: Tandefelt, Maria (toim.) *Språk i prosa och press. Svenskan i Finland – i dag och i går 11:1*. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Johansson Lind, Ingrid 2015. Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitoksen kielenhuolto- ja monikielisyystehtävät. *Kieliviesti 4/2015*. Tukholma: Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitos, Isolf.
- Kulttuuriministeriö 2007. *Förordning (2007:1181) med instruktion för Institutet för språk och folkminnen*. Tukholma: Kulturdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20071181-med-instruktion-for_sfs-2007-1181/ (20.9.2023).
- Larsson, Tarja & Leskelä, Henna 2019. *Kielineuvoston suomen kielen neuvonnan kartoitus – vuodet 2007, 2010 ja 2017. Ketkä kysymyksiä esittävät, mitä he kysyvät ja onko tilanne muuttunut vuosien varrella*. Tukholma: Kielen ja kansanperinteen tutkimuslaitos, Isolf.
- Språklag (2009:600). Svensk författningssamling. http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/spraklag-2009600_sfs-2009-600 (20.9.2023).

Isofin suomen kielen neuvonnan kartoitus 2022

Isofin suomen kielen huoltajat ovat tehneet kartoituksen suomen kielen neuvontaan vuonna 2022 tulleista kysymyksistä. Kartoituksen tarkoituksena oli selvittää, ketkä ottavat yhteyttä suomen kielen neuvontaan, millaisia kysymyksiä he esittävät ja onko tilanne muuttunut jotenkin vuonna 2019 julkaistuun edelliseen kartoitukseen verrattuna. Raportti on laadittu suomeksi, ja saatavilla on myös ruotsinkielinen käännös.

ISBN: 978-91-86959-97-5

Institutet för
språk och
folkminnen

Kielen ja
kansanperinteen
tutkimuslaitos